

Svenske arbetaren : poetiska småstycken. 1 Järnarbetaren

Segerstedt, P. F. V.

81 A Br

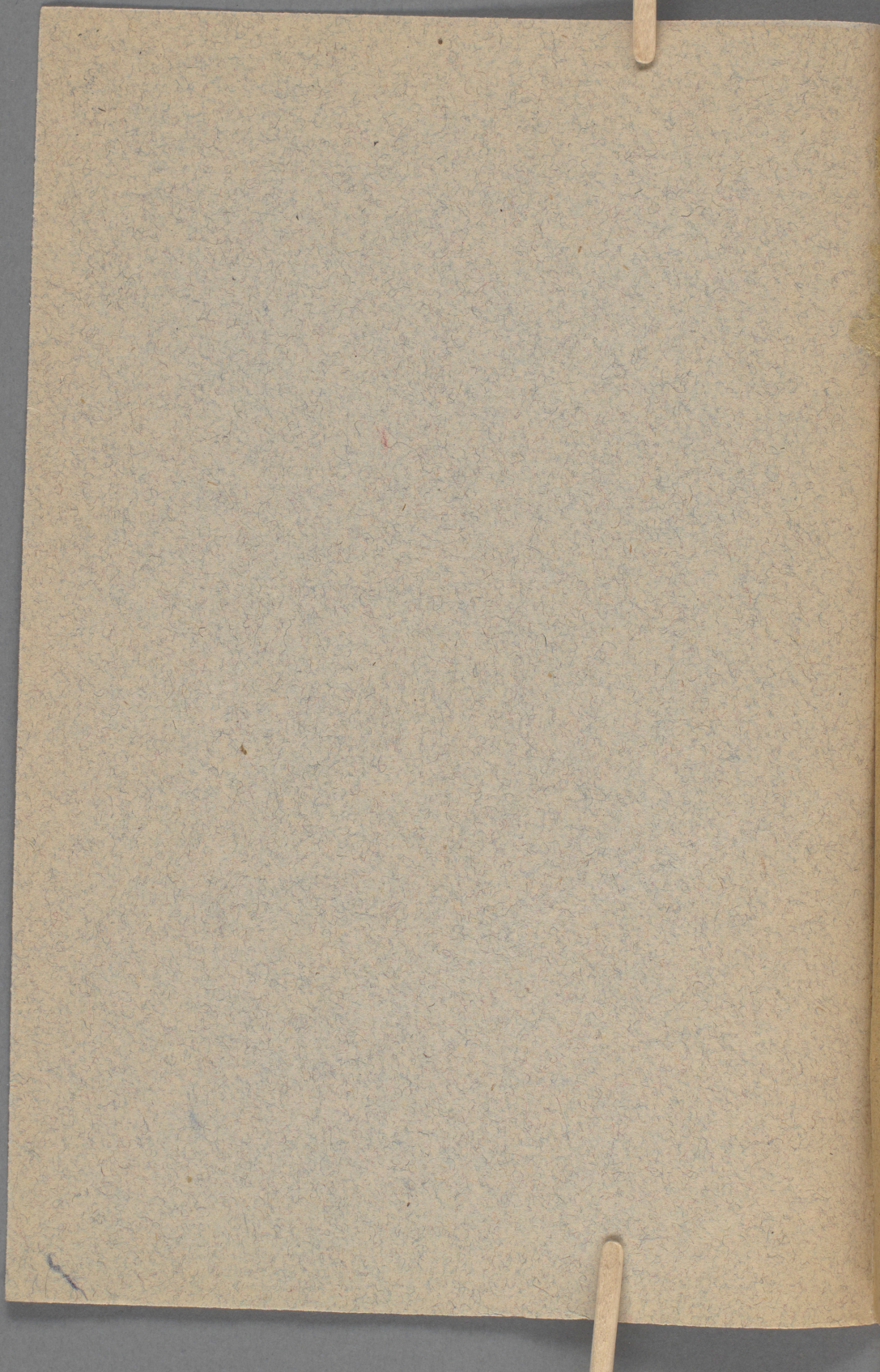

National Library
of Sweden

SEGERSTEDT P.G.V.

Vitt. Loo.
(M)
o

Helena
1901

Vitt Sa.
(Bv)
0

P. G. V. Segerstedt

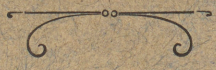

Svenske Arbetaren

Poetiska småstycken

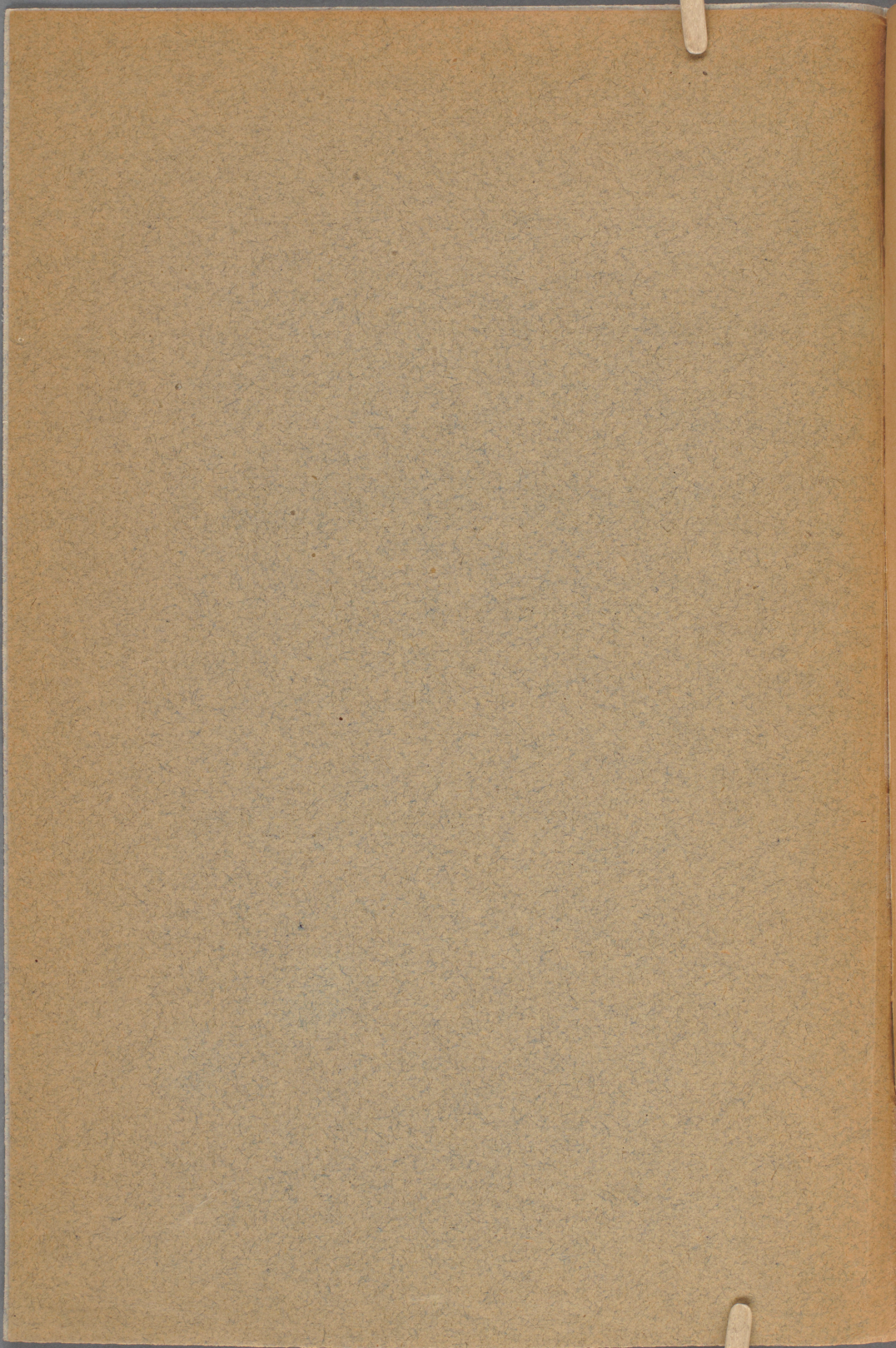
Häftet I

Järnarbetaren

Sörfattarens förlag

SVENSKE

ARBETAREN

POETISKA SMÅSTYCKEN

AF

P. F. V. SEGERSTEDT

Häftet I

Järnarbetaren

OBS. Företalet bör läsas noggrant före
läsningen af texten.

HEDEMORA.
A. LIDMANS BOKTRYCKERI 1901.

Följande tryckfel och rättelser torde benäget ändras före läsningen: Å företalet r. 17 u. principer = principen; sid. 4 r. 17 u. trimrer = trimmer; r. 18 u. Lerbos = Lesbos; r. 15 n. Pirceus = Pireeus; r. 14 n. stoersman = styresman; r. 4 n. arcopag = areopag. Sid. 5 r. 1 Artofernes = Artafernes; r. 16 u. Erchylos = Eschylos. S. 14 r. 19 n. Parternon = Partenon. S. 16 r. 13 u. klarad = klarnad; r. 9 n. hellers = helleners S. 19 r. 9 u. Persopolis = Persepolis S. 20 r. 4 u. Men = gladt; 22 n. Men = klart. S. 24 r. 6 u. Pallos = Pallas. S. 25 r. 11 u. Prometheus = Prometeus; r. 4 n. Sofodes = Sofocles.

Företal.

Detta lilla arbete kommer att utgifvas i fyra häften: I Järnarbetaren, II Jordbruksarbetaren, III Trävaruarbetaren, IV Fabriksarbetaren. Författarens afsigt är att lemna läsaren en öfverblick af de i kulturhistoriskt afseende viktigaste tilldragelserna I under den s. k. **klassiska forntidens** blomstringsperiod; II under den klassiska bildningens förfall och undergång under perioden för striderna mellan den döende heden- domen och kristendomen; III Katolicismens uppkomst, utveckling och förfall; IV nyare tiden efter reformationen. Den enligt författarens åsigt i kulturhistoriskt afseende viktigaste tilldragelsen under antiken voro grekisk-persiska krigen. Först efter grekisk-persiska krigen var det, som grekerna genom den segerrika kampen mot barbarernas öfvermakt kommo till fullt medvetande om sin intellektuella och fysiska kraft, och en religiös och patriotisk samt æstetisk entusiasm framkallades, som gaf sig uttryck i hardt nära öfvermenskliga yttringar af intellektuel och fysisk kraft. Därföre hafva vi gjort perserkrigen till hufvudämne för första häftet. Och endast dem, i öfverensstämmelse med den numera allmänt antagna principer att ett specialstudium af en epokgörande tilldragelse för en uppfattning af en viss periods kulturförhållanden är att föredraga framför ett hopande af fakta. Under förhoppning att det lilla arbetet må befinnas i någon mån njutbart för hvad man i dagligt tal kallar bildadt folk, är det dock hufvudsakligen afsedt att spridas bland den **bildningsälskande** stora allmänheten, och lemna en öfersigt af dessa kulturhistoriska tilldragelser, hvarföre författaren försett arbetet med nödiga belysande noter i afsigt att göra det fullt begripligt för den i bokliga konster mindre förfarne läsaren. Upplýsas må, att första häftet blifvit kalladt Järnarbetaren därför att det var först genom järnets bearbetande som en verklig kultur kunde uppstå; järnets bearbetande är det, som hindrar oss att återfalla i barbari och gå under i den fåfånga kampen mot naturkrafterna. Den "historiska kostymen" har författaren följt, för såvidt den poetiska framställningen så medgifvit.

Prolog.

1) Eter = den högsta, renaste och klaraste luften, 2) Tule = den yttersta nordnen, 3) Sulitelma = berg i Luleå Lappmark, fordom ansedt för Sveriges högsta berg, 4) Gletscher = isfält bland fjällen, 5) Zenit = den högsta punkten på himmelen, rakt öfver vårt hufvud, 6) Bore = vinterguden, 7) Jöklar = isfält, 8) Sid = vid, 9) Sundet = Öresund, 10) Baltens = Ostersjön, 11) Hekla = eldsprutande berg på Island, 12) Surtur = eldens gud, 13) Konvertor (er) = en stor retort, hvori bessemerstål beredes, 14) Martängen = martinugnar, hvori s. k. martin (uttalas martäng) stålet beredes genom järnets uppvärmning till kokning, 15) Muspel = hettans gud, 16) Völand = berömd forntida smed och konstnär.

Perserkrigen.

Inledning.

1) Persien = Asiens mäktigaste rike i forntiden grundadt af Cyrus omkr. 560 f. K., störtadt af Alexander den store 330 f. K., 2) Ekbatana = stad i Persien, där kungen vistades under sommaren, 3) Indus = gränssund till Indien, 4) Hellesponten = gränssund mellan Asien och Europa n. v. Dardanellerna, 5) Miletus = en af de förnämsta städerna i grekiska kolonierna, som förstördes af perserna, sedan grekernas uppror blifvit kufvadt, 6) Hellener = greker, 7) Trimer = krigsskepp, 8) Mitylene = stad på ön Lesbos, 9) Egeiska = hafvet mellan Asien och Grekland, 10) Jolkos = stad i norra Grekland, 11) Zeus = grekernas förnämsta gud, 12) Histæus = en ståthållare, som deltog i grekernas uppror, 13) Bachiad = öfverhetsperson i norra Grekland, 14) Adonis = en skön yngling, 15) Ares = krigsguden, 16) Hemerodrom = snabblopare, 17) Pindus = grekiskt berg, 18) Helicon = grekiskt berg, bebodt af sånggudinnorna, 19) Marathon = grekisk stad, 20) Pallas (vishetsgudinnans) stad = Athen, 21) Kolonnad = pelargång, 22) Akropolis = borgen i Athen, 23) Pirceus = Athens hamn, 24) Mardonius = persernas anförare, 25) Arkont = styresman i Athen, 26) Elyseum = de aflidne saliges vistelseort, 27) Hermes = gudarnes budbärare, som förde de dödas själar till deras blifvande bestämelseort.

Tåget under Mardonius.

1) Olympen = ett berg der gudarne ansågos bo, 2) Hellen = grekernas stamfader, 3) Tempedalen = floddal i norra Grekland, känd för sin skönhet, 4) Eurotas = flod i sydligaste Grekland, 5) Herakles (Herkules), hjälte, som på grund af sina bedrifter erhöll gudomlig dyrkan, 6) Ceres = årsväxtens gudinna, Nadir = den från zenit aflägnaste punkten (rakt under våra fötter), 8) Partenon = Pallas tempel, 9) Hymettos = berg nära Athen, 10) Guldtiar = kungens hufvudbonad, 11) Heliast = domare, 12) Arcopag = Athens högsta domstol, 13) Cephisus = flod vid Athen, 14) Trakien = nordligaste delen af grekiska halfön, 15) Athos = en udde, 16) Satrap = persisk ståthållare, 17) tyrtseisk sång = stridssång.

Fälttåget under Datis och Artofernes.

1) Eretria = stad på ön Eubea, som hjälpt de upproriske grekerna mot perserna, 2) Hippias = Athens fördrifne herskare, 3) Militades = atenarnes hufvudansförare i slaget vid Maraton, 4) Euripos = sund mellan Eubea och fastlandet, 5) Kariter (gracer) = behagens gudinnor, 6) guden vingad = kärlekens spåde gud, 7) Saroniska viken = viken vid Athen.

Kriget under Xerxes.

1) Susa = stad der kungen tillbragte våren, 3) Persepolis = kungarnes begrafningsstad, 3) Ganges = indisk flod, 4) Xerxes = Darii efterföljare, 5) Oxus och Jaxartes = floder i norra Persien, 6) Macedonien = land norr om Grekland, 7) Termopylæ = bergspass i norra Grekland, försvaradt af Spartes kung Leonidas mot Xerxes armé på $1\frac{1}{2}$ à 2 millioner, 8) Hopliter = tungt väpnade krigare, 8 Delfi = stad i mellersta Grekland med ett vidt berömdt orakel, (gudaprofetisk institution), 9) Salamis = ö utanför Athen, der Xerxes flotta förstördes, 10) Cimon, Aristides och Conon voto utmärkta grekiska fält-herrar, 11) Temistokles = grekernas anförare i slaget vid Salamis, 12) Erchylos och Sofocles = Greklands förnämsta tragiska skaldar, 13) Perikles = Athens herskare, som bragte Athen till höjden af bildning och yttre blomstring, † 429 f. K. Slaget vid Maraton 490 och vid Salamis 480 f. Kr.

Epilog.

1) Pontus = Svarta hafvet, 2) lustrum = 5 år, 3) genius = skyddsgud, 4) Fenix = fågel, som hvar 100 år brände sig och åter uppväxte ur askan, 5) Ilissas = å vid Athen, 6) Propyleerna = en med pelare försedd förgård mellan Partenon och Akropolis, 7) Fidias = Greklands förnämste bildhuggare, 8) Kolorit = färgprakt, 9) Polygnotos = en af Greklands förnämsta målare, 10) Stoa = museum för målning och konst, 11) Terpander = berömd tonkonstnär, 12) Apollo = ljusets och skaldekunstens gud, 13) Orkos = underjorden, 14) Prometeus = en titan, som fastmidades vid berget Kaukasus och plågades af Zeus, emedan han stulit elden och fört den till människorna, 15) Parnassen = ett berg, der sånggudinnorna vistades, 16) Orfeus = grundläggaren af Greklands poesi. Genom tonerna af sin lyra berättas hafva rört stockar och stenar och hafva tämt vilda djur, 17) Smaragd = grön ädelsten, 18) Platan = träd, slägt med lönn, 19) Barbitan = lyra med 7 strängar. Citara = lyra med 4 strängar.

PROLOG.

Järnarbetaren.

I eternas rymder, på Tules fjällar,
 Der vindar storma från nordlig pol,
 Och Sulitelmas och Kölens hällar
 Af purpur skimra vid midnattssol,
 Och gletschers branter
 I morgontimma
 Som diamanter
 Mot ljuset glimma
 Och fjällets kammar mot azur blå
 Som snöhvit bränning bland böljor stå.

Där uti rymder, där Nordan tonar
 Och solen strålar från zenit kall,
 I köldens rike stolt Bore tronar
 Bland drifvors glitter och jöklars svall.
 Han ser mot polen,
 Der isberg trygga
 I trots af solen
 Ha lagt sin brygga;
 Mot djupet ser han — från klippan ner;
 Där ängar gröna och skog han ser.

Han ser, hur strömmar och sjöar glittra,
 Och doften känner han af viol,
 Han hör hur finkar och siskor kvittra,
 Hur lärkan jublande far mot sol;
 Hur majstång kransas
 Vid spel och sång,
 Hur gladt det dansas
 I solnedgång,
 Hur sommarn firas med lust och fröjd,
 Och jublet stiger mot himmels höjd.

Då skakar herskarn sin mantel sida
 Och hotfullt rynkas hans ägonbryn,
 Och snön och flingorna flyga vida
 Och doft det ljuder från mörka skyn:
 I slakten veka
 Som len och skalkas
 Och glädtigt leka
 Min tid snart nalkas.
 På midnatts-stormen jag ilar stark,
 Och drifvor strör öfver skog och mark.

Vet: Nordens land är mitt kungarike
 Och fast som klippan min gudamakt,
 Men sommarns gudar till södern vike,
 Till sol och kvalm i ekvatorns trakt;
 Från Lappens slätter
 Der norrsken glöder
 I bistra nätter
 Jag når till söder;
 Från gotens bygder vid Sundets rand
 Till nordpols isar det är mitt land.

Till Balten styr jag från Grönlands kojor
 Och Venerns böljor jag slår i band
 Den stolta Dalelf med silfverbojor
 Jag fjättrar fast invid tvärbrant strand.
 Jag furor dystra
 Med silfver pryder
 Och strömmen ystra
 min vilja lyder;
 Och öfver brusande vilda fall
 Jag slår en brygga af klar kristall.

Från smedjor mörka i vinternatten,
 Från vreda strömmar med tordöns brus
 Det dånar vildt öfver becksvart vatten
 Belyst af stjärnor och hyttors ljus.

Högt nordan hviner
 Och dammen knakar
 Röd elden skiner
 Och marken skakar;

Ett Hekla ser man i vinternatt
 Då Bores öga blir åter gladt.

De gnistor röda i natten glöda
 Och flyga högt emot himlen gladt,
 Och Surtur slungar sin flamma röda
 Mot mörka skyar i becksvart natt;

Convertorn hväser

Och valsar slamra

Martängen fräser

Och släggor hamra;

Och lågan fladdrar mot sotigt tak;

Det lif och lust är och fröj och brak.

När svetten lackar från sotig panna;
 Och släggan dånar mot klangfull malm,
 Då smeden hamrar sitt Hosianna

Och Völunds söner få segerns palm;

Då Bore sänder

Dem fläktar kalla

Och trötta händer

Få krafter alla.

Af köld och hetta vid polens dörr

Ett släkte skapas nu liksom förr.

Af Muspels eld våra pulsar pulsar glöda

Så hett som lava han gör vårt blod;

Men nordanvinden ger kinder röda

Och lust och styrka och kraft och mod

Ja vintervinden

Ger mod i barmen

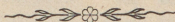
Och färg åt kinden

Och kraft i armen.

Mod ger den männen och kraft i arm,

Och mön en svällande, kärnfrisk barm.

Åt nordens söner att byggder bryta
 Och odling sprida järn Bore gaf,
 Och byggder brötos kring landets yta,
 Och odling spriddes kring land och haf;
 Fast marken bäfvar
 Vid hammarns slag,
 Gladt smeden sträfvar
 Från natt till dag,
 Och uti mörkret vid polens trakt
 Än står han lugn som en ljusets vakt.

Grekisk-persiska krigen.

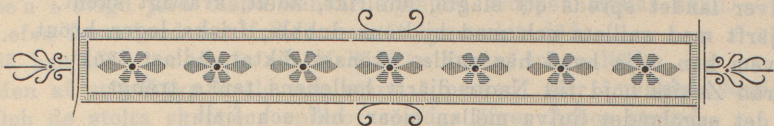
I. Kriget under Darii regering.

INLEDNING.

Nordanvindar friska leka gladt kring berg och grönklädd skog
 Och mot hafvets blanka spegel stråklar junisolen log.
 Stolte perserkungen jagar, jakten går kring berg och dal
 Och bland snår och klyftor svärma jägare i tusental.
 Hundars skall och valdthorns toner stiga dånande mot sky;
 Och i dödskamp tigrar ilskna vältra sig i träskens dy.
 Herskarn vinkar och fanfarer skalla öfver land och sjö
 Jägarhornens fjärran eko bort, bland Indiens fjällar dö.
 Djup, högtidlig tystnad råder, ej en hviskning, ej ett ljud,
 Tusen hofmän guldbesmida ödmjukt bida herskarns bud.
 Men på knä en ändlös skara, skygg på blomstersmyckad mark,
 Darrande i stum förbidan hälsar Asiens monark
 Men med klarnad blick den stolte son af Passargeders stam
 Spränger bland de stumma skaror likt ett nattligt stjernskott fram.
 Öfver branta fjällens stigar, genom klyftor, skogar snår
 Eller yppigt rika näjder herskarens triumftåg går.
 Kungars konung, gudaboren, herren i en kufvad värld
 Ställer, följd af kungar slagna mot Ekbatana sin färd.
 Att i namnlös prakt bland kungar under högblå himmel sval
 I palatsers gyllne salar tömma njutningens pokal.
 Ty till maktens tinnar höjt sig herskarn nu i persers land
 Allt från Indus när hans spira intill Hellespontens strand.
 Greklands stolta kolonier, sköljda af egæiskt haf,
 Fått sitt straff och Cyri söner dansa på de fallnes graf.
 Därför kungen store bjuder att med fröjd kring allt hans land
 Segerns högtidsfäst må firas bland allt folk till öknens rand.

Men i slafveriets bojar, slagen låg Helleners stam,
 Och med mord bland byar brända stormade barbarer fram.
 Efter hundra hårda strider brutet var de djärfves mod,
 Och den brända, svarta jorden mättad med de tappres blod.
 Mordbrands hemska låga stiger fladdrande mot eldröd sky
 Och ifrån Milets ruiner skrämnda skaror häpne fly.
 Men triremer snabba styra rundt kring Mitylenes strand
 Att de flydda vänner föra till Helleners fria land.
 Tyst vid midnatt åror lyftas, seglen hissas högt i topp,
 Och egæiska östanvindar storma fram i pilsnabbt lopp.
 Seglen fyllas, hundra åror sänkas ned i hafvets famn,
 Re'n vid nästa midnatt ankar kastas uti Jolkos hamn.
 Evoë höjs af tusen röster rundt kring folkbekransad strand,
 När med panna sänkt de komne kyssa älskadt fosterland.
 Glädjrop med klagan blandas, sorg med fröjd förutan namn,
 När med tårfull blick de bleke slutas ömt i vänners famn.
 Hell Er, höjs en röst, I vänner! Er som hjälpt Zeus skydde må!
 Raskt till vapen; han skall hjälpa, som är mäktig i de små.
 Öde ligger fädrens välde, sköfladt, brändt af mordbrands glöd,
 Brändt Milet och Histiaeus, sargad, kvald, på korset död.
 Med en hard utaf barbarer rustad står despoten ren
 Att i grekers blod få släcka hämndens törst emot Athen.
 Bachiadens stämma ljuder: bröder denna morgon re'n
 Två hemerodromer valda sända må vi till Athen.
 Unga, sköna som Adonis, smidiga med purpurkind
 Kraftiga som Ares, väldig, snabbe som tropikens vind,
 Glädtigt träda fram bland hopen tvillingar utvalde två,
 Och ett rop af skaran höjes Zeus dem nådig skydda må.
 Snart med blånad himmel blandas Jolkos solbelysta tjäll,
 Och Egæens purpurvägor dyka ned bland Pindens fjäll.
 Ibland fjällens mörka klyftor framåt snabbt, framåt det går
 Glad vid nattlig månes fackla ibland afgrunds mörka snår.
 Öfver Eta mot Parnassen snabbt det går och Helicon,
 Men när tvänne solhvarf ändats står man ren vid Maraton.
 Ljuskrönt mot saronisk bölja, kransad af plantaners blad.
 Hägrar klart i morgonsolen lagerkrönta Pallas stad.
 Skönt bland kolonnaders skugga prunkar tempelsmyckadt torg
 Och bland palmers friska kronor lyser stolt Akropolis borg.
 Glans och prakt och parisk marmor öfverallt, hvarst ögat ser,
 Som en magisk drömvärlds bländverk fjärran mot Pireevs ner.
 Där, hvad glans i morgontimma, folk och skepp från alla land,
 Och en skog af master glimmar omkring skuggrik folkfylld strand.
 Lif och rörelse man skådar; rundtomkring blott skämt och fröjd,
 När de tröttade man ila ser från Kerameikos höjd.
 Af en tallös, häpen skara slås en krets omkring de två,

Och af namnlös oros ängslan slagne ung och gammal stå.
 Hell atenare en stämma, svag men ljuft melodisk ljud,
 När utöfver läppars purpur klar bröt fram en störtflod röd.
 Rusten er till strid nu hviskar brodern med förbleknad kind,
 I er stad Mardonius landar kanske ren med nästa vind.
 Sänd min hälsning till Clorinda ljödo svagt hans sista ord,
 När med ande flydd, förklarad stum han sjönk mot tårdränkt jord.
 Rörd arkonten ädle hviskar: käcka ynglingar farväl,
 Huld till Elyseum föra Hermes skall er hjältesjäl.
 Men i ärans tempel ristadt evigt skall ert minne stå
 Och i parisk marmor mejslas bilden af de unga två.
 Lycklig den, som ung och älskad i sin lefnads glada vår
 Dör för fosterland när hjärtat varmast än och ljufvast slår.

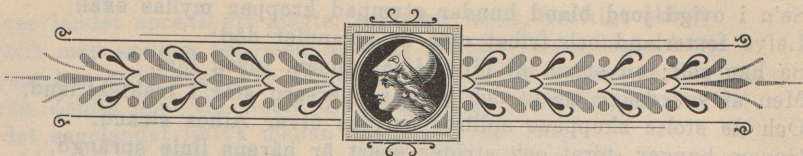

I. FÄLTTÅGET UNDER MARDONIUS.

Solen flytt, och stjärnskott flamma, som en blixst i becksvart natt,
 Och orkanens dofva stämman hörs från fjärran fjällen matt.
 Nattens drottning hotfull höjer nytänd månens fackla röd,
 Och af norrskens klara flammor färjas svartnad himmel röd.
 Skyhög svallvåg vredgad bryter skummande mot klippan opp,
 Och den skrämde örnen jagar, skriande kring fjällets topp.
 Ljus och klar i eld och lågor står Olympens stolta kam,
 Och som jordskalf blixst och dunder draga öfver jorden fram.
 Majestätisk, hög naturen slår med skräck en häpen verld,
 Redo att till stoft förgöra allt med tusen blixstars svärd.
 Men på Hellas ädla söner huldt Olympens gudar se
 Och hvar fiende som nalkas, ve den oföfvägne ve!
 Mot barbarers horder vilda, stormande från mörkrets trakt
 Böljor stå, orkan och blixst som en ljusets riddarvakt
 Ifrån Tempes ljufva dalar till Eurotas friska strand
 Byggede gladt ett utvaldt slägte i ett fritt förlofvadt land.
 Stolt och ungdomsfriskt och kraftigt, ättlingar af hjältars blod,
 Arfvingar af Pallas snille, af Herakles kraft och mod.
 I dess sköldemärke ristadt gudar, dygd ooh ära stod,
 Och för fosterland och frihet gladt vi offre lif och blod.
 Ur ett oförvanskligt säde skjutit gyllne skördar opp:
 Dygd och snille, kraft och ära, fostrade af tro och hopp.
 Feghets skam hellenen fruktar, men mot faran gladt han ler,
 Och förblödd, af Hermes fannad, ljusets klarhet glad han ser.
 Under sekellånga strider ljusets sädd hellenen strött,
 Somt på hälleberget hårda, somt på vägen, trampad, nött,
 Men i godan jord det mesta föll af sädeskornens guld
 Och för solsken, regn och årsväxt sörjde rikligt Ceres huld.

Öfver landet spreds ett slägte, snillrikt, ädelt, kraftigt skönt,
 Djärft med snillet och med hjältens dubbla, friska lager krönt.
 Hvem kan tälja hvad här snillet skönast diktat, ädlast tänkt;
 Ifrån Zenits höjd till Nadir djärft hellenens tanke trängt.
 I det sagolandet ljufva mellan sjöar, haf och fjäll
 Dvaldes efter sekler gångna under högblå himmel säll
 Än en stam af hjältar fostrad, högsint, modig, lycklig, fri
 Fjärran från despoters yngel, ifrån våld och tyranni,
 När från fjärrbeläget Jolkos ilbud lände till Athen:
 Rusten Er, Mardonius blodstänkt står för Edra portar re'n.
 Tystnad bjöds, arkonten manar: nu till vapen gladt I män,
 Unge, gamle, rik och fattig, fädrens anda lefver än.
 Som ett tordön fröjderopen stiga upp mot himlens höjd
 Och till ärfda vapen ila alla som *en* man med fröjd.
 Nu hvar hus blir vapensmedja och hvar tempel arsenal
 Och kring mur och vallar hvimla krigare i tusental.
 Jubelrop och vapenbullen blandas med tyrteisk sång,
 Trummans ljud med krigslurs toner dagen om och natten lång.
 Men i Parternon en skara, smidig, lätt eterisk står
 Högtidssmyckad, smärt och fyllig, frisk och glad som nyfödd vår,
 Mjälla handen varligt glider öfver sköldens spegel klar
 Och mot solblank stålskölds buckla stråla klara ögons par.
 Tusen, tusen sköldar blanka, hjälmar, brynjor, svärd och lans
 Omkring ljushöljdt tempels väggar stråla med fördubblad glans.
 Här hvar kämpe pryds till striden af en sköldmö, trofast, mild,
 Och mot kämpens bild i skölden rodnar blygt den fagra bild.
 Väpnad re'n; i hjälm och pansar skaran står i högtidsdrägt
 Att emot en verld försvara frihet, fosterland och slägt.
 Och när vapens larm förstummats under midnatts tysta stund,
 Än en hviskning af de unga ljuder ifrån myrtenlund.
 Men när solens första strimma färgat röd Hymettos topp,
 Väpnad, intill kvällens timma står en trotsig, stålkädd tropp.
 Under oviss stum förbidan re'n förrunnit veckor, dar,
 När från fjällen ekot klingar af en skallande fanfar,
 Prunkande på hingstar hvita härolder i purpurskrud
 Spränga fram att till athener föra fram despots bud.
 Hellens ättlingar I svage, lyda höge herskarns ord:
 Som ett tecken till er lydnad vatten lemnen oss och jord!
 Hvarom ej er stad skall brännas och i fjättrar slås en hvar
 Att som slafvar gisslas bjuder herren vår med guld-tiar.
 Af förbittring häjdlös färgas ömsom blek och ömsom röd
 Strax hvar kind, hvart hjärta bränner feberhett af vredens glöd.
 Heliastens stämma ljuder: slafvar, hören nu vår lag
 Öfver eder, lumpne, fege, döme vår areopag!
 Hämdens törst I släcka mågen, sänkte i Ilissos kall,

Se'n i ovigd jord bland hundar stympad kroppen myllas skall.
 Lefve fosterland och frihet men åt tyranniet död;
 Så han slöt; en storm af bifall ifrån tusen, tusen ljud.
 Men af svärdsägg kvald och stormar persern står i trakiskt land,
 Och de stolta skeppens spillror spridas öfver Athos strand.
 Genom hunger, törst och strider snart är härens linie sprängd,
 Och för spridda skaror vägen öfver Hellesponten stängd.
 Ibland fjällens mörka klyftor tusen, tusen fått en graf,
 Och i fångenskap mång' tusen smäkta som acheens slaf.
 Som en flykting skräm'd Mardonius ilar mot barbarers bygd
 Och på knä för herskarn sjunker skygg satrapen, hölj'd af bygd.

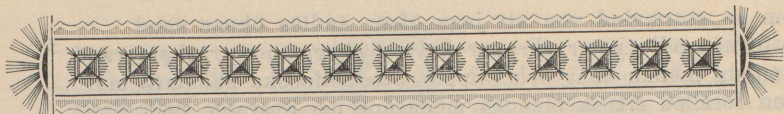

2. FÄLTTÅGET UNDER DATIS OCH ARTAFERNES.

Stum, af skräck och häpnad slagen, hotfull, mörk Darius står,
 Men med friska trupper rustad herskarn stod re'n nästa vår.
 Öfver fjärran fjäll och öknar snabbt sig rör ett ändlöst tåg
 Ifrån Indus och Jaxartes hän emot egæisk våg.
 Öfver haf och vreda vågor som en stormvind fram det går
 Och för ett förhatligt slägte hämndens bittra timme slår.
 Från Eretrias ruiner under larm och vapendån
 Sköflande en blodstänkt skara stormar fram mot Maraton.
 Pröfvad re'n i hundra strider, med en hjältes skick i allt,
 Så i mod som fältherrsnille, krigarhållning, blick, gestalt.
 Cimons son bland skaror spridda träder fram med klarad blick;
 Leden samlas och en linie ordnad står i krigiskt skick.
 Fröjdens vänner, ljöd hans stämma, blodstänkt nalkas Datis re'n
 Knappt en dagsled stå de vilda horder nu ifrån Athen.
 Lefverop från tusen munnar skalla högt för Cimons son
 Och i segerglad förväntan hän man drar mot Maraton.
 Från fiendtligt läger glimma vapnen öfver härjadt land,
 Och som gräshoppsvärmar myllra perser till Euripos strand.
 Men med trotsig gång och spänstig såsom lejon under språng
 Blixtnabbt fram hellers linie stormar vid tyrteisk sång.
 Trumman rörs och stridslur skallar, larm och oro rundtomkring
 Fruktnan blott och tvekan spörjes inom persiskt krigsråds ring.
 Hippias, förrädarn, bleknar, anande sitt öde visst,
 Och förbryllad Datis ordnar skygga skarorna till sist.
 Nu en störtskur tät af pilar flög mot grekens linie stark,
 Men som rö från bergfast sköldborg vapnen bräckta slås mot mark.
 Snaabbt en brokig ryttarskara, blomman af Darii folk,
 Sporrar springarn hvit och flyger fram med lans och lyftad dolk.

Som en stormvind van att jaga öfver ändlös ökens sand
 Springarn ädle yster skrapar hofven skygg mot träskets rand.
 Trängda mellan snår och klippor och hellenska sköldars mur
 I en formlös massa blandas mennskor om hvarann med djur.
 Framåt greker, fram det ljuder, framåt som en storm det går;
 Öga snart mot öga grekens och barbarens skara står.
 Svärden blodas, lansar korsas, rasslande emot hvarann,
 Stridsrop dåna, kämpar brottas, sköld mot sköld och man mot man.
 Persisk linie bryts och spränges och när tyst är stridens dån
 Än tyrteiska sången klingar öfver bloddränkt Maraton.
 Men som gräset fäldt af lien persisk linie slagen låg
 Och de sprängda skaror jagas i Euripos kalla våg.
 Öfver blodadt slagfält bryter nu ett segerjubel fram:
 Hell Miltiades du ättling af heroers ädla stam!
 Hell först dem, som seger gifvit, ädle fältherrns stämma ljud
 Och de tappre, som förblödde färgat fosterjorden röd!
 Och vid flöjters ljud och pukors rik och fattig, fri och slaf
 Vid elegisk griftsångs toner sänkas ned i blomhöljd graf.
 Men i sluten trupp vid flöjters, trummors och kitarans ljud
 Segerkrönta hjältar draga mot Athen i högtidsskrud.
 Men kring hjältars trupp kariter svärma fram med kransadt hår
 Som en rosensky kring fjällen under nyfödd, blomkrönt vår.
 Klart i sommarkvällen stråla smärta kolonnaders rad,
 Och i facklors ljushaf simmar hjämbeprydda Pallas stad.
 Fröjderop med hymner blandas omkring tempelsmyckadt torg
 Och med lansen lyft gudinnan strålar ifrån högrest borg.
 Men bland gyllne rökfat tända manar Pallas offerprest
 Gladeligt till gudars ära firas må Athenes fest.
 Prydd med diadem och lagerns friska krona i sin hand
 Till vårt folk gudinnan blickar huldrikt ifrån stjärnors land.
 Under palmers friska krona, prydda med olivers krans
 Segerns fest med sång vi fira må och med pyrichisk dans.
 Solen sjönk och stjärnor tindra klart i Attisk sommarnatt.
 Och sefirer milda leka kring kameliors kronor gladt.
 Månens klot ett guldstoff stänker genom rosenlunden sval
 Öfver blomsterprydda skarors glädjedruckna karnaval.
 Men från skuggan guden vingad, född för lek och löje blott,
 Från sin gyllne bäge sänder mot de unga skott på skott.
 Der uti ett nyfödt Eden kring saroniska hafvets bugt
 Fritt man under högblå himmel njuter kunskapsträdets frukt.
 Stolta stad i marmor mäjslad magiskt skön i människens glans
 Dubbelt skön, när sol förgyller haf och grönkädd palmskogs krans.
 Glada folk af gudar älskadt, fritt din lyckas häfvor njut
 Njut den flyende minuten, snart är fröjdens timme slut.

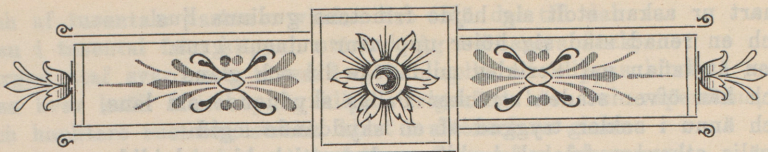
3. FÄLTTÅGET UNDER XERXES.

Vårsol ler och milda vindar dansa omkring Susa lätt,
 Och en frisk balsamisk välukt sprids från skogar, berg och slätt.
 Bland ett haf af blomster stråla mellan grönskan slott vid slott,
 Och hvarst ögat ser en drömverld, ljus och skön det skådar blott.
 Gyllene kupoler skimra mellan palmers friska blad,
 Och af alabaster stråla höga kolonnaders rad.
 Vatten strålklart, parfymeradt, strömmar från fontäners fall,
 Och bland aloë och caktus sprids ett pärlregn af kristall;
 Omkring silfversmyckadt harem, strålände med solens glans,
 Rosor och oranger virat tusen friska blommors krans.
 Men från tusen lampor klara från palatsers hvälfda tak
 Glans det sprids kring gulddrydd festsal och kring högtidsprydt gemak.
 Och ett glädtigt sorl af röster klingar omkring fyllda bord,
 Svigtande af rätter valda ifrån söder och från nord.
 Dunkelfärgadt ädla vinet strömmar i kaskaders fall,
 Och i perlor skummet dansar i pokaler af kristall.
 I ett glädjerus man tumlar gladt när dagens timmar fly,
 Och ännu när morgonrodnad färgar ljusnad himmels sky.
 Ung och gammal, män och kvinnor, allt hvad skönast är och bäst
 Under dar och nätter firat segerens glada högtidsfest.
 Ty i aska nu Eretria hatadt låg, och grekers land
 Ödelagdt af svärd och lågor allt ifrån Euripos strand.
 Men när glädjen vildast rasar, tröttadt synas ett blodstänkt bud
 Blixtnabbt spränga fram mot Susa, fästligt prydt i högtidsskrud.
 Och för hofmäns krets han täljer blek om Datis nederlag
 Flottans brand och stridens fasor under Maratoniskt slag.
 Tung af vin Darius ropar, fräcke med ditt usla blod
 Pliкта skall du, du som skymfat perserns kraft och mannamod.

Som en blix från strålklar himmel sprider fasa rundtomkring
 Så af vin och skräck förstummad, står de glada skarors ring.
 Men i vredesmod Darius svor: helleners öfvermod
 Straffa skall jag eller offra själf mitt höga lif och blod.
 Är från år kring ändlöst rikets skilda stammar krigsbud gå
 Och i millioner skaror rustade till striden stå.
 Men till sista hvilan viges herskarn öfver land och haf,
 Och till hämndekriget rustad sänks han ned i fädrens graf.
 När ett tåg af tusen vagnar mot Persopolis sig rör
 Gråt och klagorop och kvidan omkring landet blott man hör.
 Men, som Ares hög, vid griften Xerxes stolt hof upp sin röst,
 Hämnens känsla, fader höge, glöder i hvart persiskt bröst.
 Och från Ganges bygd och Nilen, Oxus och Jaxartes strand
 Myriaders myriader myllra omkring haf och land.
 Som af lava brändt och härjadt, svart och öde landet låg,
 Der bland rika fält och ängar fram sig vältrat härens väg.
 Tusen mattade af mödor, hunger, törst och solens brand
 Digna ned bland fjäll och hedar och på steppens heta sand.
 Men med myriader herskarn drar igenom persers land
 Och om seger viss han bryter fram till Hellespontens strand.
 Knappt ett stadium nu står man från förhatlig trakisk kust,
 Och till stolta skeppens brygga ned man drar med fröjd och lust.
 Men mot Hellespontens vreda stolta hären maktlös står,
 Och den stolta skeppsbron splittrad, skyhög våg mot klippan slår.
 Fåfångt herskarn hafvet fjättrar fast med tusen kedjors band
 Fåfångt trotsig våg han gisslar vred vid Hellespontens strand.
 Mot naturen fåfångt kämpar herskarn vredgad veckor, dar,
 Men till sist oock hafvet lugnadt ligger som en spegel klar.
 Som en gletscher trängd man rör sig öfver sundets blåa band
 Men som vårflod löst sig vältrar svärmen öfver trakiskt land.
 Fram det går bland Trakers fjällar och kring macedonisk jord
 Och tessaler jord och vatten lemna efter herskarns ord.
 Öfver berg, bland skog och hedar, fram emot egeisk våg.
 Hejdlöst storma millioner framåt under segertåg
 Under vapendån och jubel mot Termopylæ's mörka pass,
 Med en handfull af spartaner skyddadt af Leonidas.
 Vid ett jubelrop från molnen studsar häpen persers tropp,
 Och som örnar stolta speja greker ifrån klippans topp.
 Med en känsla mellan fruktan och förakt från dunkel dal
 Persern log ett hänfullt löje åt spartaners ringa tal.
 Med en härold budskap sändes: lemnen vapnen nästa dag!
 Stolt Leonidas då svarar: efter striden vapnen tag!
 Ån ett kungligt budskap sändes: slafveri blir grekens lott,
 Om jag passet tränga stormat: "Om", spartanen svarar blott.
 Men förgrymmad herskarn höge nu till anfall ger signal,

Och af tusentals barbarer vimlar det från dal till dal.
 Men i tusental från klippan störtad låg barbarers flock,
 Sargad utaf svärd och krossad mellan splittrad klippas block.
 Men hvar kväll från skyhög klippa krigssång hörs och vapendans,
 Och hopliters rustning strålar klart i aftnsolems glans.
 Mer hvar morgon hekatomber drifvas fram af slafvars hop,
 Att till Hades skuggor vigas efter slutadt blodigt dop.
 Men hvad vapnen icke mäktat guldets trollmagt dock förmår,
 Och uti en krets af vapen kringränd sist spartanen står.
 Nu spartaner, hjälten ropar, nu vår äras timme grytt,
 Och till blodig lek i morgon reden Eder gladt på nytt.
 Och när solens första strimma färgat skyhög klippas topp,
 Framåt emot slutna linier, bryter gladt spartaners tropp.
 Uti purpurmantlar höljda, smyckade i högtidsskrud,
 Och med kransadt hår hoplitter rycka fram vid flöjters ljud.
 Hård blef kampen, svärden blodas, svärdssång är Spartanens lek,
 Perserlinien bryts, och Xerxes flyr från gyllne tronen blek.
 Men af natten kampen häjdas, och en persisk linie stod
 Redo att för herskarn offra ungdomskrafter, lif och blod.
 Än en gång från grekiskt läger krigssång hörs och glädjesång.
 Och till kampen fästprydd ilar greken glädtigt än en gång.
 Men när purprad sol i vester bjuder världen sitt farväl,
 Till Olympens glada fröjder ilat re'n hvar hjältesjäl.
 Men vid midnatt eolsharpan lofsång slår för tappre män
 Och kring haf och fjällen sjunger vinden deras lofsång än.
 Stolt af "solens hästar" dragen fram bröt Asiens monark
 Och de vilda skaror trängas, jublande på grekisk mark.
 Fåfångt kämpa än de tappre. Härjande vid havet re'n
 Står barbarers svärm och lågor flamma högt ifrån Athen.
 Men när hjälteskaran jordats, fallen vid Termopylæ
 Budskap kom från Delfi: skydden Er med murar utaf trä!
 Och när hotfull persern trängdes re'n omkring saronisk strand
 Trygg vid Salamis med flottan greken låg vid havets rand.
 Dit med tiodubbel styrka persern gladt med flottan drog,
 Och af rår och master skymtar fjärran fram en ändlös skog.
 Men här för despoten fege, lyckan nyckfull satt ett mål,
 Och acheers "jord och vatten" här förbyts till grekiskt stål.
 Fiendens kolosser fasta splittras emot likhöljd bank,
 Eller brännas, eller borraras af hellenerna i sank.
 Eld och skräck, och död och fasa, greken vet ej af pardon,
 Och för andra gången Xerxes flyktar från sin gyllne tron.
 Början utaf slutet trädde fram ur salaminisk våg;
 Snart af hundra strider skakadt Cyri välde krossadt låg
 Cimon, Aristides, Conon, hell de tappres kraft och mod.
 Hell Termistodes och alla, som ha offrat lif och blod.

Snart ur askan stolt sig höjde frihetens gudinna ljus
 Och en renad stad sig höjer upp utur ruinens grus.
 Men åt taflan gaf Perikles milda öga lif och glans
 Och hän öfver staden sträcker Pallas skyddande sin lans,
 Och ännu i sekler tryggad af en skyddande ægid
 Dväljs athenarn fri och lycklig under attisk himmel blid.

EPILOG.

Som tordön krigets vreda vågor
 Med dån gått fram kring haf och land,
 Och härjadt låg af svärd och lågor
 Allt land omkring egøisk strand.

Från Pontus och tropikens zoner
 Från Ganges och från Nilens strand
 En brokig svärm i millioner
 Gått fram kring härjadt grekiskt land.

I fyra lustrer re'n nu gjutits
 Helleners ädla friska blod,
 Till sist despotens makt dock brutits
 Af grekers kraft och mannamod.

Till anfall djärft hellenen skrider
 Nu mot barbarers öfvermakt,
 Och segerkrönt i hundra strider
 Drar greken fram från trakt till trakt.

Nu våldet skrämmt på svarta vingar
Flyr bort mot afgrunds mörka natt,
Och fredlig genius sig svingar
Från ljusets rymd mot jorden gladt.

Och som naturen nyfödd strålar,
När regn, orkan och åska flytt,
Och uti dubbel färgprakt målar
Den dunkelhöljda verld på nytt,

När daggens friska perlor gjutna
Omkring kamelians blomma skär,
Mot nyfödd dag i strålar brutna
Med diamanter lunden klär,

Och ifrån liljans kalk i lunden
Det sprids en aromatisk doft,
Och som smaragd i morgonstunden
Det lyser ifrån strå och stoft,

Och från plataners silfverglitter
Det klingar genom lunden sval
En trisk musik af fågelkvitter
Af siskor, fink och näktergal,

Så dubbelt stolt och skön ur gruset
Athen som Fenix ung på nytt
Ur askan höjer sig mot ljuset
När krigets mörka åskor flytt.

Mer skön Akropolis sig höjer
 Ur sköflad mark från klippans topp,
 Och glädtigt vid dess fot sig böjer
 Illisus klar i pilsnabbt lopp.

Och stolt och smyckadt af troféer
 Syns Partenon; och Pallos huld
 Med lansen höjd mot Propyléer
 Och mantel af gediget guld.

Och dubbelt yppig står naturen
 Belyst af attisk himmel mild
 Re'n skymtar fjärran klart konturen
 Utaf Perikles ädla, ljusa bild.

Och frihet kom, och himlen blänkte
 Mer skön och med fördubblad glans,
 Och snillets genius sig sänkte
 Från etern prydd med lagerns krans.

Ibland oranger, palm och weisel
 Kring tempel, murar torg och hus
 En gudaverld af Fidias mejsel
 Sig rör eterisk, hög och ljus.

Och stolt med uttryck, lif och känsel
 Med klar och fyllig kolorit
 En grupp af Polygnotos pensel
 Ger färg åt stoiska gallerit.

Vid barbiton och vek citara
 Med välljuds sköna harmoni
 "Musikens kung" i toner klara
 Sjöng hymnens ljufva melodi.

I ljusare och högre banor
 Sig konsten nya banor bröt,
 Och glansen från Apollos svanor
 Sin klarhet omkring rymden göt.

Och gudars fröjd och hjältesagan
 Och grekers och barbarers strid,
 Om Orkus och Prometheus klagan
 Och menskohjärtats kamp och frid,

Som svanen, sväfvande mot ljuset
 I eternas höga, klara zon
 Sjöng Eschylos med makt vid brusset
 Af vapnens gny och med klangfull ton.

Till jorden sänd ifrån Parnassen
 Om jordelivets fröjd och kval
 På väg till elyseiska passen
 Till hälften svan, halft näktergal,

Sjöng Sofodes vid Orfei lyra
 På näktergalens melodi
 Och mäktig att som svanen styra
 Mot solen jublande och fri.

Nu frihet jämnligheten födde,
Och patriotisk kratt och dygd,
Och allas hjärtan lika glödde
För frihet, slägt och fosterbygd.

Och lyckans ljufva fröjd man njuter
Se'n tvedrägts mörka andar flytt.
Och emot högblå himmel skjuter
En dubbelt härlig stad på nytt.

Hell städers stad förutan like
Der lyckan bor och vishets ord,
Och salighetens drömda rike
Förverkligats uppå vår jord.

SLUTSTYCKE.

Poesien.

Bland svindlande afgrunder stormarna ryta,
 Och skräckfull drar natten kring bäfvande land,
 Och svartblåa stygiska böljorna bryta
 Mot skälfvande klippor på skumbetäckt strand.

Och flammande morgonsoln uppsteg och blänkte
 Som afgrundens lågor på brännande hed,
 Och glödhet bland töcken sig aftonsoln sänkte
 Bland gulbrända skogar i böljorna ned.

Tyst, ensam, bedöfvad i dunklaste natten
 Och ljusaste dagen jag bäfvande stod,
 Förstummad, när solen i sjudande vatten
 Sig ljungande sänkte bland böljor af blod.

I kaos försänkt syntes himmel och jorden
 Och klagande vestan bland klipporna ljud.
 Hemsk, dyster och mörk var den ljuskrönte Norden
 Och kallt hvarje hjärta, trots midsommarns glöd.

Men lätt och eterisk bland guldmoln sig svingar
 Mot strålände ljuset en genius mild,
 Som öolusharpan sefiren nu klingar,
 Och skuggorna fly för den tjusande bild.

Som Sirius tindrar hvar stjärna i natten,
 Och norrskenen flamma med rägnbågens färg,
 Och månen ett silfverskir strör öfver vatten
 Kring skugghöljda dalar och skimrande berg.

Högstrålände solen från blånande himmel
 Mot blomprydd, doftande ängarna ler,
 Och leende solen i bränningars vimmel
 Bland dansande böljorna sänker sig ned.

Men säg oss hvem är du, o himmelska höga,
 Som fröjdar vårt hjärta, och blomman ger doft,
 Som ljus ger åt mörkret och tjusar vårt öga
 Åt tonen ger välljud och skönhet åt stoft.

På jorden, i luften, i skimrande vatten,
 På allt hvad i skapelsen skönast man ser
 Ett återsken strålar i dunklaste natten
 Som vårsolen ljuft från ditt anlete ner.

Som tindrande stjärnan en ljusglimt oss skickar
 Från silfverkrönt moln genom mörker och natt,
 Åt jublande skaror en helsning du nickar
 Och vinkar oss alla ett välkommen gladt.

Men när man dig följer du gäckande lyktar
 För böljande hopen din höghvälfda port,
 Och när man dig jagar, då bäfvande flyktar
 Som Daphne du undan förföljaren fort.

Hvem når dig, hvem famnade än idealet?
 Hvem skådat tillfullo ditt anlete väl?
 När ljufvast du vinkar, i glädjen, i kvalet
 En töckenbild famnar vår trängtande själ.

I verldsaltet kringspridda drag af ditt väsen
 Dock skymta från himmel och böljorna blå
 Från skälvvande perlan på daggstänkta gräsen
 Från skyhöga fjällen och blommorna små.

Ty kärnan du är i det sköna och sanna
 Det sköna i skönhet, det ljusa i ljus,
 En gloria klar omkring Allfaders panna
 En fläkt från det strålande himmelska hus.

Men fläktar från himmeln är kärlekens fläktar,
 Från himmelen strålar ju kärleken blott;
 En himmelsk ambrosia, blandad med nektar
 Är kärlek till sanning och skönhet och godt.

En kärlekens ljusglimt från Allfaderns öga
 Belysande världen i skön harmoni;
 Vår andes triumftåg till Zenit det höga
 Mot himmelska ljuset — det är poesi.

1) Styx = flod i underjorden. 2) Kaos = oordnad massa före skapelsen.
 3) Sirius = den största fixstjärnan. 4) Daphne = en jungfru, älskad af Apollo,
 men som undflydde honom. 5) Ambrosia och nektar = de grekiska gudarnes
 mat och dryck.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

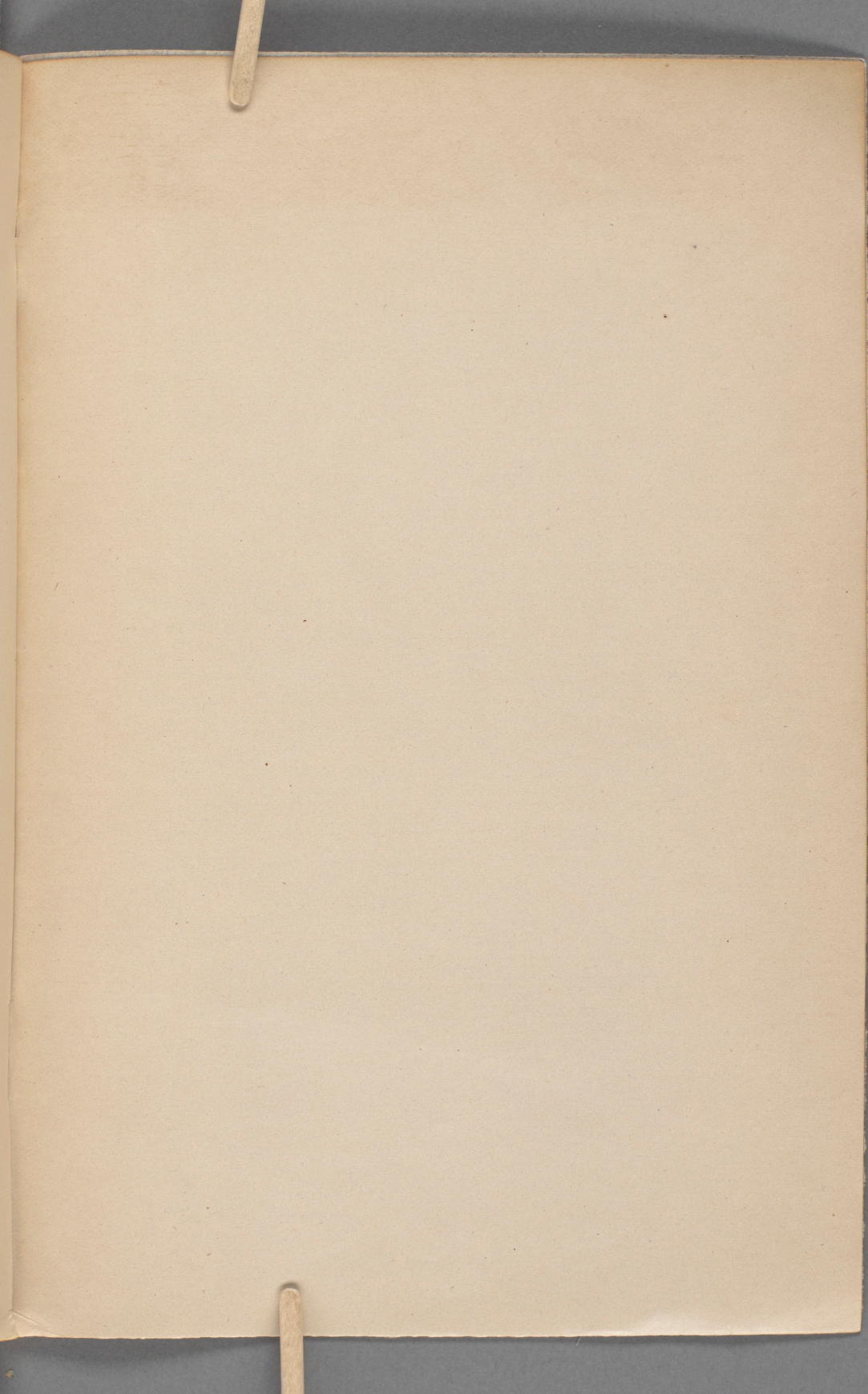
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

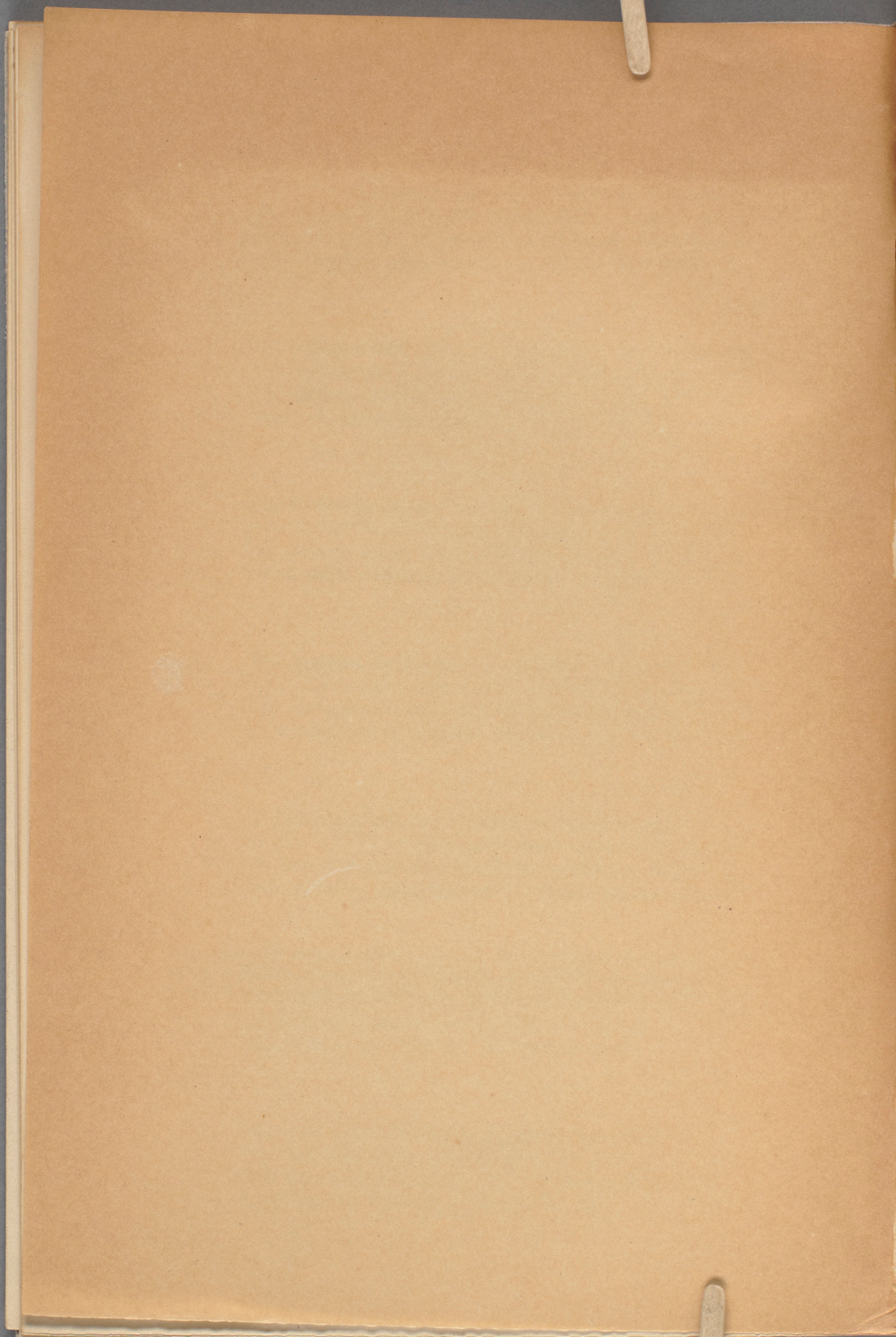
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

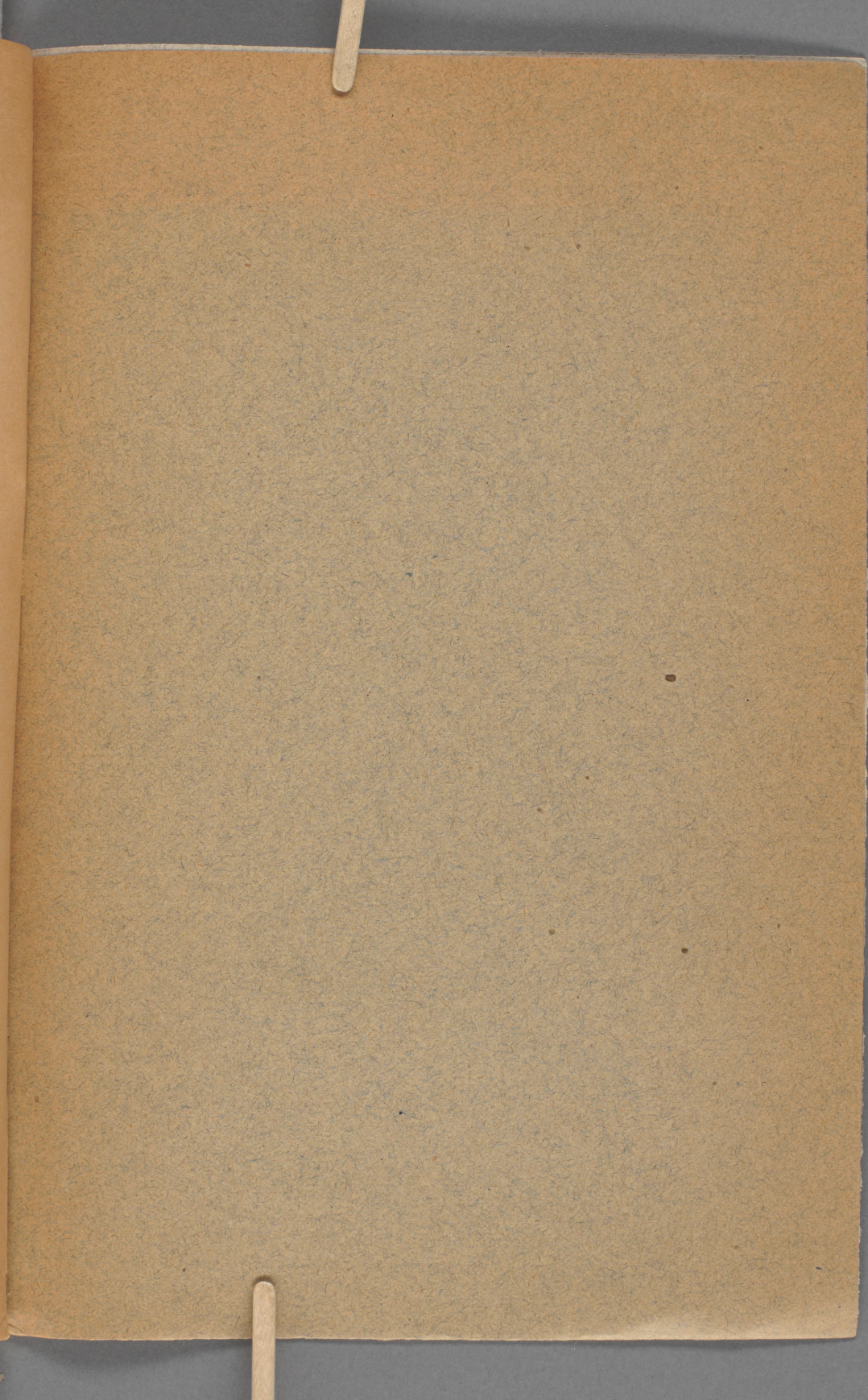
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Pris 50 öre.

